

mu to vysvětlil tak, že žalovaný, jak správně poznamenává odvolací soud, nemusil mít pochybnosti, že W. dostal knížku nikoli jen za tím účelem, by si z ní něco vybral a pak knížku vrátil žalobci, nýbrž že byl oprávněn vybrati celý vklad, že knížka byla jeho a že je jejím vlastníkem, že nemohl žalovaný souditi, že W. jí nabyt nepoctivě nebo že mu nepatří. Než přes to se ještě žalovaný, jak dále zjištěno, přeptával svou manželkou u peněžního ústavu na tuto knížku, kdež mu bylo potvrzeno, že knížka, kterou jeho manželka předložila, je pravá, že peníze jsou na ni skutečně uloženy a že po sdělení hesla a uplynutí výpovědní doby bude vyplacena tomu, kdo ji předloží. K tomu přistupuje konečně ještě další zjištěná okolnost, že W. byl pokládán za člověka zámožného a že žalobce sám, třebaže šetřil jistých opatrností, by z knížky bylo pro W-a vybráno jen 6.250 Kč, přece mu knížku vydal a svěřil. Nemohl-li žalovaný tehdy ještě účet za cesty W-ovi předložiti a mohl-li mimo to vklad vybrati až výpovědní lhůta uplynula, nemusil se starati o to, jak zní heslo, zvláště když mu W. řekl, že heslo mu pak sdělí sám nebo Dr. R. Že se žalovaný hned o heslo nestaral, nemůže svědčiti o jeho lehkomyslnosti. Došel proto odvolací soud z těchto zjištění ke správnému přesvědčení, že žalovaný byl bezelstným držitelem zástavy. Bezelstným je zástavní držitel, jenž neví, nabývá zástavy, že se dopouští bezpráví, jemuž nejsou známy skutečnosti, z nichž se podává přesvědčení o bezpráví. Jen hrubá nedbalost vylučuje bezelstnost. Bylo na žalobci, by takovou nedbalost dokázal, to se mu však, hledíc ke zjištěným okolnostem, nepodařilo. Ustanovením § 456 obč. zák. poskytuje se však bezelstnému držiteli zástavy, jenž jí nabyt od toho, komu ji vlastník sám svěřil k užívání, k uschování nebo ve kterémkoliv jiném úmyslu (§ 367 obč. zák.) ochrana v zájmu bezpečnosti právního obchodu, pokud mu vlastník věci nedal náhradu. Není správným názor, že žalovaný, neznaje hesla a ježto knížka zněla na cizí jméno, nemohl ani nabýti zástavy. Vkladní knížky, třebas znějí na určité jméno, mají podle § 1 zákona ze dne 10. října 1924, čís. 239 sb. z. a n. a § 10 zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 302 sb. z. a n. povahu papírů svědčících majiteli, takže každý, kdo předloží takovou knížku, jest pokládán i bez průkazu totožnosti za řádného majitele a vyplatí se mu vklad, pokud není výplatě na překážku řízení umořovací nebo soudní zákaz nebo není-li vklad vázán způsobem připuštěným stanovami (na příklad heslem). Byla-li tedy knížka svěřena W-ovi, jenž ji předal do zástavy žalovanému, který jí nabyt bezelstně, nabyt žalovaný zástavního práva ve smyslu § 456 obč. zák. Pokud se týče znalosti hesla, bylo by to až věci výplaty při realizaci zástavy již nabyté (Rozhodnutí čís. 4930 a 5446 sb. n. s.).

Čís. 7538.

Ten, kdo přistoupil k dluhu hlavního dlužníka jako rukojmí a plátce též ohledně úmluvy o ztrátě lhůt, jest povinen zaplatiti věřiteli celý zbytkový dluh, vyrozuměl-li ho věřitel, že dlužník nezaplatil včas i jen jedné splátky. Okolnost, že věřitel přijal opožděnou splátku i následu-

jící splátky, má význam jen potud, že splátky jest odpočísti od zbytkového dluhu.

V ujednání o ztrátě lhůt nelze spatřovati úmluvu o smluvní pokutě.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1927, Rv I 772/27.)

Firma J. ujednala se svým dlužníkem W-em, že jí bude dlužnou pohledávku spláceti měsíčně po 100 Kč v době od 22. do 30. každého měsíce počínajíc 1. listopadem 1924. K tomuto ujednání přistoupil žalovaný jako rukojmí a plátce. Žalobce nabyl postupem pohledávky firmy J. Dopisem ze dne 1. března 1926 žádal W. firmu J. o poshovění měsíční splátky a, nedostav odpovědi, zapravil dne 4. března 1926 splátku 100 Kč. Dopisem ze dne 2. března 1926 vyrozuměl žalobce žalovaného, že hlavní dlužník W. nedostál svým povinností, takže se stal splatným celý dlužný peníz, a žádal žalovaného, by zaplatil celý zbytkový dlužný peníz. Ježto žalovaný nevyhověl, domáhal se na něm žalobce zaplacení zbytkového dlužného peníze žalobou, již procesní soud první stolice vyhověl. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. **Důvody:** Žalovaný uvádí, že uplatňování celého nezaplaceného zbytku pohledávky proti žalovanému jako rukojmímu a plátci vzhledem k tomu, že první splátka na dluh byla právě teprve sotva 3 dny dospělou, v době podání žaloby pak byla již zaplacená, jest prohrěšením proti zásadě poctivosti a víry v obchodním styku a proto právně nepřipustným a neúčinným. Žalovaný zastává při tom stanovisko, že ztrátu lhůt ve smyslu § 1336 obč. zák. jest posuzovati jako smluvní pokutu, podléhající soudcovskému uvážení, po případě soudcovskému zmírnění. S tímto právním stanoviskem odvolatelovým nelze však souhlasiti. Jest nesporno, že ztráta lhůt byla ujednána při nedodržení i jen jedné ze splátek nejen mezi firmou J., nýbrž že se i žalovaný, zavázav se k placení dluhu jako rukojmí a plátce, podrobil ztrátě lhůt. Jest dále nesporno, že hlavní dlužník nedodržel únorovou splátku 100 Kč, která byla dospělou nejpozději 28. února 1926. Z toho vyplývá, že nastala ztráta lhůt, a že podle toho hlavní dlužník a žalovaný jako rukojmí a plátce byli zavázáni dne 1. března 1926 zaplatiti firmě J. zbývající dluh. Tento závazek jest odůvodněn ve smíru meziúčastněnými stranami a poněvadž tento smír nebyl napaden pro neplatnost, jest onomu závazku odpovídající nárok věřitele pokud se týče žalobce jako jeho postupníka od 1. března 1926 po právu. Splátky hlavního dlužníka po 28. únoru 1926, tedy podle smíru opožděné, nemohou na tom nic měniti a mohou přicházeti v úvahu pouze jako srážky z hlavního dluhu podle stavu po 28. únoru 1926. Ve smíru stanovená ztráta lhůt není smluvní pokutou soudem zmírnitelnou ve smyslu § 1336 obč. zák. Smluvní pokutou jest peněžitá částka, jejíž placení se ukládá dlužníkovi podle úmluvy pro případ, že slib nebude splněn buď vůbec, nebo náležitým způsobem nebo opožděně, na místě újmy, která by se měla nahraditi. Při ujednání placení dluhu ve splátkách pod ztrátou lhůt jest při nedodržení splátek trestem pouze okamžité zaplacení najednou místo ve

splátkách, tedy původní plnění smlouvy a nikterak placení k náhradě újmy, která vzniká věřiteli při nesplnění neb opožděným plněním. Není tu tedy náhradní částky, která by mohla býti soudem snížena, a nelze tudíž užiti ustanovení druhého odstavce § 1336 obč. zák. Že zaplacený byly dospělé splátky již 3 dny později, nemůže nic měniti na ztrátě lhůt a uplatňování této ztráty lhůt nemůže býti napadáno jakožto odporující zásadě dobré víry, poněvadž odpovídalo svobodné právoplatné smluvní vůli stran. Názor žalobcův, že mu před uplatňováním ztráty lhůt bylo stanoviti dodatečnou lhůtu podle § 918 obč. zák. k náhradě plnění hlavního dlužníka, jest neudržitelný, poněvadž tu není předpokladu pro to, totiž ustoupení druhé strany od smlouvy.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jako dovolací důvod je uplatněno nesprávné právní posouzení (čís. 4 § 503 c. ř. s.). Měl-li hlavní dlužník dne 1. března 1926 zapraviti splátku 100 Kč, zaplatil-li však, požádav téhož dne o poshovění a neobdržev odpovědi, tuto částku již dne 4. března 1926 a též všechny další splátky přesně, nemůže podle názoru dovolatelova, podle pravidel slušného styku, překročení platební lhůty o pouhé tři dny míti v zápětí ztrátu lhůt. Avšak soudy nižších stolic již správně poukázaly k tomu, že hlavní dlužník měl podle smíru pro zapravení měsíčních splátek lhůty od 22. do 30. každého měsíce, tedy osm dní a dosti času, by vyhověl své povinnosti, zaplatil však splátku připadající na únor 1926 až dne 4. března 1926. Žalobce vyrozuměl, jak zjištěno, žalovaného dopisem ze dne 2. března 1926, že hlavní dlužník nedostál své povinnosti, takže se celý peníz i s úroky stal splatným. Přijal-li žalobce opožděnou splátku ze dne 4. března 1926, jakož i následující splátky, o jichž opožděnosti ovšem rovněž nabídl důkazy, které však nebylo třeba prováděti, když již pro opožděnost splátky únorové nastala ztráta lhůt, mohl je žalobci právem odpočísti jen jakožto částečné splacení celého dluhu, jenž se tím stal najednou splatným. Proto žalovaný, jenž k dluhu hlavního dlužníka též pokud se týče úmluvy o ztrátě lhůt přistoupil jako rukojmí a plátce (§ 1357 a 891 obč. zák.), jest povinen celý zbytkový dluh zaplatiti žalobci jako postupníku (§ 1394 obč. zák.). Bylo povinností hlavního dlužníka, chtěl-li si vymoci poshovění, by si včasně zjednal jistotu, zda mu je poskytnuto. Dále uvádí dovolatel, že žalobní nárok je neodůvodněn se zřetelem na druhý odstavec § 1336 obč. zák. Tím opětuje názor, jejž vyslovil již v odvolacím řízení, že v ujednání o ztrátě lhůt dlužno spatřovati dohodu o smluvené (konvenční) pokutě, která, je-li dlužníkem prokázána jako přílišná, podléhá soudcovskému zmírnění. Mohlo by se prostě poukázati k tomu, že tuto námitku vznesl žalovaný až v odvolacím řízení a že proto nelze k ní ve smyslu § 482 c. ř. s. přihlížeti. Neboť, jak již plyne ze znění druhého odstavce § 1336 obč. zák., musí dlužník prokázati přílišnost smluvené pokuty, musil by tedy tuto námitku, ať výslovně, ať jinak zřetelně učiniti. Z úřední povinnosti ne-

může býti vysloveno zmírnění konvenční pokuty. Ale dovolatel je mimo to nesprávného názoru, míně, že na úmluvu o ztrátě lhůt lze použití ustanovení § 1336 (912) obč. zák. Smluvní pokuta jest již předem mezi stranami smluvený ekvivalent věřitelovy újmy pro nesplnění nebo ne náležitě splnění. Avšak ujednáním o ztrátě lhůt neposkytuje se věřiteli náhrada újmy, nýbrž toliko zabezpečení před obmeškáním dlužníkovým tím způsobem, že může ihned celý nárok uplatnit. V tom však nespočívá náhrada újmy pro nenáležité splnění nároku. Názor odvolacího soudu není tedy nesprávným.

Čís. 7539.

Nabytí vlastnictví zmocnitelem při t. zv. tajné plné moci.

Stačí v takovém případě, že zmocněnec odevzdal věc zmocniteli prohlášením podle § 428 obč. zák.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1927, Rv I 1823/27.)

V exekuci proti firmě B. a spol. byly zabaveny dva koně. V žalobě, o niž tu jde, domáhala se Zdenka K-ová na vymáhajících věřitelích, by bylo uznáno její vlastnické právo k zabaveným koním, a by exekuce ohledně nich byla prohlášena za nepřípustnou tvrdíc, že koně nenáleží ani firmě B. a spol. ani Maxu B-ovi, společníku firmy, nýbrž že jsou výlučným vlastnictvím žalobkyně, kteráž je prostřednictvím svého plnomocníka Maxe B-a na trhu koupila a obdržela odevzdány do vlastnictví. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovoláním žalovaných.

Důvody:

Prvý soudce ze zjištěných okolností dospěl k závěru, že žalobkyně zapůjčila Maxu B-ovi 10.000 Kč a že se nestala vlastnící koní, za část těchto peněz koupených. Odvolací soud, zopakovav podle § 488 c. ř. s. některé důkazy, zjistil, že stranám nešlo o zápůjčku, nýbrž že žalobkyně Maxu B-ovi odevzdala 10.000 Kč s příkazem, aby pro ni koupil koně, které měly býti jejím vlastnictvím, dále že zapsala do pokladní knihy firma B. a spol. »Zdena K-ová 10.000 Kč na koupi svých koní«, dále že Max B. koupil koně od Emila K-a, aniž mu řekl, že je kupuje jako plnomocník žalobkyně, konečně že Max B. tyto koně do valníku zapřažené na silnici předvedl před žalobkyní a jí odevzdal slovy: »tady máte ty Vaše koně«. Po právní stránce dospěl odvolací soud k závěru, že k tomu, by žalobkyně přímo nabyla vlastnictví koní, stačilo, že Max B. byl zmocněncem žalující strany a koně od Emila K-a převzal. Po právní stránce dlužno předeslati, že žalobkyně opírá vylučovací žalobu podle § 37 ex. ř. jen o tvrzení, že nabyla vlastnického práva k zabaveným koním tím způsobem, že je koupila za své peníze prostřednictvím svého plnomoc-